

Yhtiöoikeudellinen näkemys kestävyydestä

Petra Hietanen-Kunwald
BEBE-kurssi syksy 2023

Miten harjoitetaan elinkeinoa?

Yksityinen elinkeinonharjoittaja

- luonnollinen henkilö
- ei itsenäinen oikeushenkilö

henkilöyhtiö

- avoin yhtiö/ kommandiittiyhtiö

pääomayhtiö

- osakeyhtiö
- julkinen/yksityinen

yhdistys

- osuuskunta

Yritysmuoto	2.1.2023	3.1.2022	4.1.2021	2.1.2020	2.1.2019
Osakeyhtiö	274 965	262 380	261 316	266 134	272 084
Yksityinen elinkeinonharjoittaja	248 118	237 564	227 712	218 656	208 599
Asunto-osakeyhtiö	91 568	90 521	89 679	89 008	88 014
Kommandiittiyhtiö	22 315	22 888	25 411	26 207	26 820
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö	16 188	14 573	4 832	1 082	0
Avoin yhtiö	7 718	7 924	8 903	9 265	9 537
Osuuskunta	3 353	3 378	3 541	3 873	4 276
Sivuliike	1 213	1 175	1 237	1 224	1 212
Aatteellinen yhdistys	690	646	552	529	484
Julkinen osakeyhtiö	303	292	266	264	260
Osuuspankki	126	141	158	172	181
Säätiö	52	50	46	44	43
Keskinäinen vakuutusyhtiö	32	32	32	32	32
Asumisoikeusyhdistys	15	15	17	17	17

Osakeyhtiö

Oikeushenkilöllisyys ja osakkeenomistajan rajoitettu vastuu

- Osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö. Se syntyy rekisteröimisellä.
- Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.
- Osakkeenomistajat sijoittavat yhtiöön pääomaa ja omistavat yhtiön osakkeita.
- Osakkeenomistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista.
- Osake voidaan rajoituksitta luovuttaa ja hankkia, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Osakeyhtiölaki 624/2006

Osakeyhtiö

Osakeyhtiö = Oy

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoma: ei minimivaatimuksia

Julkinen osakeyhtiö = Oyj

Julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma: 80.000 euroa

Osuuskunta

Oikeushenkilöllisyys ja jäsenen rajoitettu vastuu (pääpiirteet)

- Osuuskunta on jäsenistään erillinen oikeushenkilö. Se syntyy rekisteröimisellä.
- Osuuskunnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia palveluita taikka palveluita, jotka osuuskunta järjestää tytäryhteisönsä avulla tai muulla tavalla. Toiminnan tarkoituksesta voi säännöissä määrätä toisin.
- Osuuskunnan jäsenmäärä, osuuksien lukumäärä ja osuuspääoma ovat vaihtuvia.
- Jäsenet ja muut osuuksien ja osakkeiden omistajat eivät vastaa henkilökohtaisesti osuuskunnan velvoitteista (mutta mahdollinen lisämaksuvelvollisuus)
- Jäsenyyttä ei voi siirtää toiselle, jollei säännöissä määrätä toisin.

Osuuskuntalaki 421/2013

Osuuskunta vs. osakeyhtiö

11.9.2023

Petra Hietanen-Kunwald

7

Osakeyhtiön 5 oikeudellista ominaisuutta maailmanlaajuisesti

Yhtiön oikeushenkilöllisyys

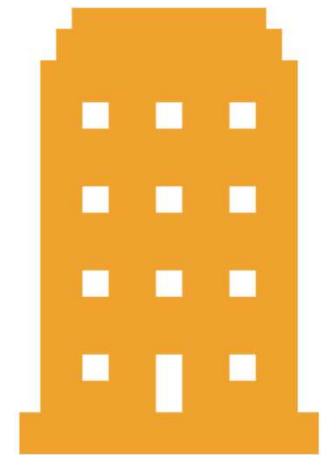
- yhtiön varallisuus erillinen osakkeenomistajien varallisuudesta
- yhtiön kelpoisuus tehdä oikeustoimia omissa nimissään.

Yhtiön osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön veloista

Osakkeiden lähtökohtaisesti vapaa luovutettavuus

Erityisen hallintorakenteen avulla toteutettu johdon ja omistuksen erillisyyks

Osakkeenomistajille kuuluva jako-osuus yhtiön nettovarallisuuteen

Osakeyhtiön suhde osakeomistajiin ja sidosryhmiin: yhtiöoikeudelliset taustateoriat

1. Omistajakeskeinen malli

shareholders' primacy

sopimusverkkoajattelu ja itsesääntely

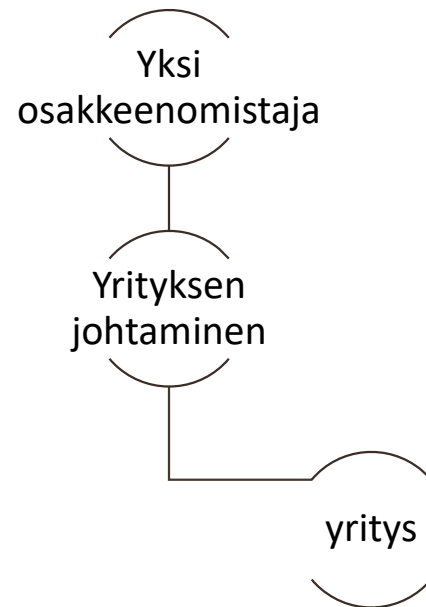
päämies-agenttiteoria

2. Stakeholder ajattelu ja modernit sidosryhmälähtöiset mallit - kaksi mallia:

a) johdolla on fidusiaarisia velvollisuuksia kaikkia sidosryhmiä kohtaan

b) sidosryhmien aktiivinen osallistuminen yhtiön hallintoon

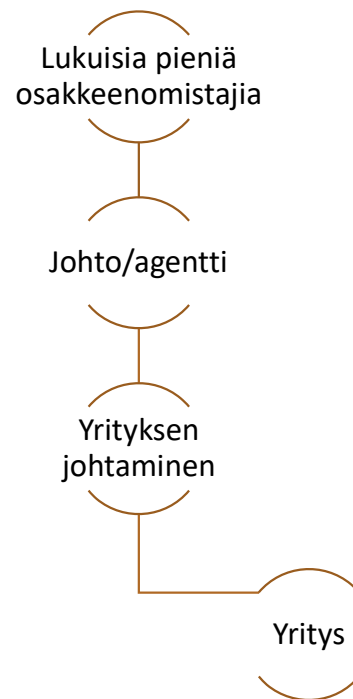
Miten osakkeenomistajien intressit vaikuttavat yrityksen johtamiseen? – yksityinen osakeyhtiö

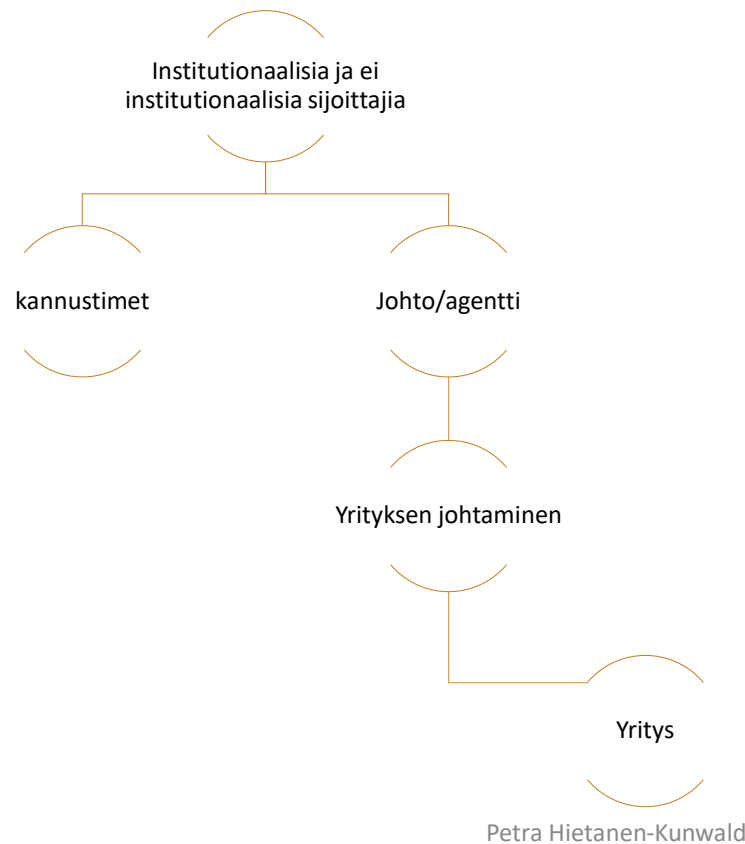
Miten osakkeenomistajien intressit vaikuttavat yrityksen johtamiseen? – yksityinen osakeyhtiö

Päämies-agentti
teoria: yrityksen johto
on osakkeenomistajan
agentti

Haaste yrityksen
tavoitteen ja
osakkeenomistajan
tavoitteen
yhteensovittaminen

Yrityksen johtaminen – institutionaaliset/ei-institutionaaliset globaalisti toimivat osakkeenomistajat

Miten yhteiskuntavastuu näkyy osakeyhtiölaissa?

Tarkastellaan yhtiön toiminnan tarkoituksen ja johdon huolellisuusvelvollisuuden kautta.

- Omistajalähtöinen sääntely
 - voitontuottotarkoitus
- Yhteiskuntavastuu
 - vaihtoehtoinen yhteiskuntavastuullisempi tarkoitus?

Yhtiön tarkoitus

OYL, 1:5

Toiminnan tarkoitus

Yhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin.

Johdon velvollisuudet ja vastuut

OYL, 1:8

Johdon tehtävä

Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua.

Mikä on yhtiön etu?

- a) yhtiön etu = voiton maksimointi lyhyellä aikavälillä?
- b) yhtiön etu = yrityksen selviytyminen kilpailussa pitkällä aikavälillä?
- c) yhtiön etu = yhtiön sidosryhmien pitkäaikainen etu?

Osakeyhtiölaki ja yhteiskuntavastuu

Hallituksen esityksessä osakeyhtiölaiksi yhteiskuntavastuu yhtiön toiminnassa tarkoittaa

- erityislainsäädännön noudattamista
- yleisen mielipiteen huomioonottamista

Yhteiskuntavastuuta ei ole sisällytetty explisiittisesti sisällytetty osakeyhtiölakiin

- ulkopuoliset tahot, sidosryhmät valvovat toiminnan eettisyyttä yhtiön ulkopuolelta
 - ulkoiset kestävyyskriteerit liian pehmeitä ja mahdollisesti ristiriitaisia?
 - voiton maksimointi kestävyyskriteerien toteuttaminen esteenä?

EU:n Aloitteet/Sääntely

Euroopan Unioni

- Ehdotus EU:n yritysvastuudirektiiviksi

- Euroopan komission ehdotus EU:n yritysvastuulainsäädännöstä COM(2022) 71 final
Proposal for a Directive on corporate sustainability due diligence and annex | European Commission (europa.eu)

- Neuvoston neuvottelukanta

Council general approach on the directive on corporate sustainability due diligence

Stakeholder vs shareholder?

Kommission ehdotus yritysvastuudirektiviksi

Artikla 25 Johdon huolenpitovelvollisuus

Yritysten johdolle asetettaisiin velvollisuus ottaa huomioon päätöksensä vaikutukset ihmisoikeuksiin, ilmastonmuutokseen ja ympäristöön lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Neuvoston neuvottelukanta

...johdon huolellisuusvelvoitteet poistettaisiin kokonaan, koska se mahdollisesti heikentäisi johtajien velvollisuutta toimia yrityksen edun mukaisesti.

Parannusehdotuksia?

- kaikki ehdotukset luovat lisäkustannuksia

1. **Lähetinarviointitoiminnon käyttöönotto**
 1. - voi riippua ravintolasta jonka tuotteita on tilattu
 2. - jo nyt kerätään palautetta lähetistä ja ravintolasta
2. Lähettien **liikkumisen mittaaminen (älykello, ...)**
 1. - kannustaisi kuskia ajamaan turhia kilometrejä
 2. - voi olla kallista / hankalaa toteuttaa
 3. - **tarkka valvonta** voi aiheuttaa mainehaittaa työntekijälle ja firmalle
3. **Lainsäädännön** kautta työntekijästatus; näin yksi taho vastuussa
4. Mitä enemmän tunteja lähetti tekee, sitä laajempi **työterveys** yms tuki
5. **Tunnistautumisjärjestelmä** poistamaan alihankintaongelma (sormenjälki, muu biometrinen)
 1. - Voi olla vaikeaa toteuttaa käytännössä. Pakollinen profilikuva
 2. + tabletin kautta tunnistautuminen (läheteillä tabletti jo nyt)
6. **Lähetelle kielikursseja**, mahdollisuus hankkia ajokortti, ...

Miten yrityksen toimintaa voidaan ohjata?

- **Laki/lain tulkinta**
 - eduskunta, viranomaiset, oikeuskäytäntö
 - olemassa olevan lainsäädännön 'uusi' tulkinta tai uusi lainsäädäntö
 - velvollisuudet laajennetaan tai uudet velvollisuudet/valvontamekanismit lisätään
- **'Itsesäätely'**
 - alan yritykset
 - best practices, vapaaehtoinen
 - eettiset velvollisuudet, valvontamekanismit lisätään
- **Sopimus**
 - sopimuksen osapuolet
 - sopimuksen osapuolten velvollisuudet/valvonta
 - sopimuksessa: kuka on sopimuksen osapuoli?

Muuttaako uusi lainsäädäntö alustatalouden tilannetta?

Työsopimuslain 1 luvun 1 § (lain soveltamisala)

*Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun **tämän johdon ja valvonnan alaisena** palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.*

Työsopimuslain uudistuksessa [\[HE 215/2022\]](#) määritelmään lisättiin seuraava lause:

Tulkinnanvaraisissa tilanteissa työsuhteen olemassaolo arvioidaan kokonaisharkinnalla ottamalla huomioon työn tekemisen ehdot, olosuhteet, joissa työtä tehdään, osapuolten tarkoitus oikeussuhteen luonteesta sekä muut osapuolten tosiasialliseen asemaan oikeussuhteessa vaikuttavat seikat.

EU valmistelee sääntöjä alustataloudelle

EU-tasolla valmistellaan tällä hetkellä sääntelyä alustatyötä tekevien työolojen parantamisesta. Euroopan komissio esitti joulukuussa 2021 direktiiviä alustatyötä tekevien ammattiaseman määrittämisestä, uusista oikeuksista suhteessa alustan käyttämään algoritmijohtamiseen sekä viranomaisten tiedonsaannin parantamisesta jäsenvaltion alueella tehtävästä alustatyöstä.

KIITOS JA NÄKEMIIN 😊

